

Explaining the Type of Relationship between National Identity and its Dimensions with Neo Personality Dimensions; A case Study of Women Teachers in Kerman

Zahra Saber *

E-mail: Zahrasabe792@gmail.com

Zohre Saber Mahani **

E-mail: zohresaber799@gmail.com

Sina Aminizadeh ***

E-mail: sinaaminizadeh@uk.ac.ir

Received: 2023/05/06

Revised: 2023/09/09

Accepted: 2023/10/09

Doi: 10.22034/RJNSQ.2023.395765.1490 **20.1001.1.1735059.1402.24.95.8.6**

Abstract:

The present research is entitled to examine the relationship between national identity variables and personality dimensions. It was conducted among married women teachers in Kerman City with a statistical population of 5000 people. This research aims to explain the dimension of national identity in personal dimensions. The sample size was estimated to be 274 people based on the Weir cluster method according to Morgan's table. The findings show that national identity has a significant relationship with personal dimensions. Pearson's test was used to measure the relationship, and structural equations were used to investigate the main hypothesis under the title of examining the relationship between national identity and personality dimensions. The fit of the model is acceptable. The results show that national identity can explain 63% of personal dimensions according to the dimensions presented by Halt and Claire (economic, heritage, belief, cultural, and religious). It has an effect coefficient of up to 79% on personality dimensions. In the measurement model, all dimensions have a strong significant relationship with a positive direction.

Keywords: National Identity; Dimensions of Personality; Married Women, Teachers.

*Master of Counseling, Department of Psychology, Azad University, Kerman Branch, Kerman, Iran.

** Bachelor of Educational Sciences, Department of Educational Sciences, Imam Sadegh University, Tehran, Iran.

*** Assistant Professor, Department of Social Sciences, Faculty of Literature and Humanities, Shahid Bahonar University, Kerman, Iran (Corresponding Author).

تبیین نوع رابطه هویت ملی و ابعاد آن با ابعاد شخصیت نئو در بین زنان معلم شهر کرمان

نوع مقاله: پژوهشی

زهرا صابری*

E-mail: Zahrasabe792@gmail.com

زهرا صابری ماهانی**

E-mail: zohresaber799@gmail.com

سینا امینی‌زاده***

E-mail: sinaaminizadeh@uk.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۲/۱۶ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۶/۱۸ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۷/۱۷

چکیده

تحقیق حاضر با عنوان «تبیین نوع رابطه هویت ملی و ابعاد آن با ابعاد شخصیت نئو در بین زنان معلم شهر کرمان» در بین زنان متأهل معلم شهر کرمان با جامعه آماری ۵۰۰۰ نفر صورت گرفته است. هدف از این پژوهش تبیین بعد هویت ملی بر ابعاد شخصیت است. حجم نمونه براساس روش خوشه‌ای و بر طبق جدول مورگان ۲۷۴ نفر برآورد گردید. یافته‌ها نشان می‌دهد هویت ملی با ابعاد شخصیت دارای رابطه معناداری هستند. برای سنجش رابطه از آزمون پیرسون استفاده شده و برای بررسی فرضیه اصلی با عنوان بررسی رابطه هویت ملی با ابعاد شخصیت از معادلات ساختاری استفاده شده است. برازش مدل در حد قابل قبول بوده است. نتایج نشان می‌دهد هویت ملی با توجه به ابعاد ارائه شده حالت و کیلر (اقتصادی، میراث، اعتقاد، فرهنگی، مذهبی) توان تبیین ۶۳ درصد از ابعاد شخصیت را دارد. بر طبق یافته‌ها متغیر مکنون هویت ملی دارای ۷۹ درصد تأثیر بر روی متغیر مکنون ابعاد شخصیت است. در مدل اندازه‌گیری نیز تمام ابعاد دارای رابطه معنادار قوی با جهت مثبت هستند.

کلیدواژه‌ها: هویت ملی، ابعاد شخصیت، زنان متأهل، معلمان.

* کارشناسی ارشد مشاوره، گروه روان‌شناسی دانشگاه آزاد واحد کرمان، کرمان، ایران.

** کارشناسی علوم تربیتی، گروه علوم تربیتی دانشگاه امام صادق (ع)، تهران، ایران.

*** استادیار بخش علوم اجتماعی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه شهید باهنر، کرمان، ایران (نویسنده مسئول).

مقدمه و طرح مسئله

آگاهی از ویژگی‌های شخصیتی برای مقابله مؤثر با مشکلات زندگی مفید و سودمند است. از آنجاکه ویژگی‌های شخصیتی عمیقاً با نحوه ادراک و تفسیر فرد از جهان و واکنش او به رویدادهای استرس‌زا مرتبط است، طبیعی است که برخی ویژگی‌های شخصیتی از ویژگی‌های دیگر انعطاف‌پذیرتر است. افرادی که دارای ویژگی‌های شخصیتی انعطاف‌ناپذیر هستند و همچنین، کسانی که نمی‌توانند پاسخ‌های خود را با تقاضای یک موقعیت خاص منطبق سازند فاقد مهارت‌های زندگی بوده و بدترین واکنش‌ها را به زندگی نشان می‌دهند. از آنجاکه زندگی دارای ابعاد گوناگون و پیچیده‌ای است، شخصیت فرد می‌تواند در طول زمان با توجه به عناصر مختلفی تغییر کند؛ عناصری چون هویت ملی و مذهبی می‌توانند در این رابطه اثرگذار باشند. ارزش‌های ملی از منابع هویت‌یابی افراد یک جامعه هستند. شخصیت افراد فارغ از ارزش‌ها و مستقل از این عناصر نیست. ارزش‌های ملی در قالب هویت ملی می‌تواند شخصیت را متأثر کند (باریان و دین‌پرور، ۱۳۹۹: ۶۱).

یکی از مهم‌ترین مکان‌هایی که ابعاد هویتی به‌ویژه هویت ملی می‌تواند در آن شکل بگیرد و از مکانیسم‌های اصلی جامعه‌پذیری محسوب می‌شود نظام آموزشی و در مرکز آن مدارس است. از آنجاکه تقویت ارزش‌های ملی و مذهبی دانش‌آموزان ضامن توسعه جامعه است، انتقال ارزش‌های این چنین به نسل جوان و دانش‌آموز در نظام تربیتی کشور ما یک اصل مهم بوده و منشأ دغدغه و نگرانی رایج بسیاری از مسئولان تلقی می‌شود؛ چراکه چنین ارزش‌هایی می‌تواند نقش اساسی در نظم اجتماعی و ثبات روانی محسوب شود که انتقال‌دهنده این ارزش‌ها (کادر آموزشی) خود باید دارای آن‌ها باشد (جمالی فیروزآبادی و اخلاقی، ۱۳۹۱: ۸۲). دبیران در مدارس نقش عمده‌ای در چگونگی هویت ملی دارند. البته باید دقت داشت که هویت ملی یک ویژگی ذاتی نیست و فرد با اتکا به «نقاط مشترک» در روابط اجتماعی با سایر مردم به آن می‌رسد و دامنه آن می‌تواند از نمادهای ملی مشترک، زبان، تاریخ ملت، پیوندهای خونی و نژادی، و... باشد. تحت تأثیرات مختلف اجتماعی، افراد با اتخاذ اعتقادات، ارزش‌ها، فرضیات و انتظاراتی که با هویت ملی فرد همسو می‌شوند، هویت ملی را در هویت شخصی خود گنجانیده‌اند. افراد با شناسایی ملت خود، اعتقادات و ارزش‌های ملی را از نظر شخصی معنادار می‌دانند و این باورها و ارزش‌ها را در کارهای روزمره ترجمه می‌کنند. در واقع، هویت عنصری است که می‌شود آن را با شخصیت در پیوند دانست. در

جامعه‌ای مانند ایران، برای معلمان به علت نوع وظیفه‌ای که دارند، اهمیت پرداختن به هویت ملی در مقایسه با سایر اقشار جامعه بیشتر است؛ چراکه با توجه به رابطه مثبت معلمان و دانش‌آموزان و همچنین، نقش الگویی معلمان، آن‌ها می‌توانند بیشترین اثر را بر روی ابعاد هویتی دانش‌آموزان به‌ویژه بعد ملی بگذارند؛ بنابراین، با توجه به اهمیت نقش معلم، یکی از عوامل مرتبط با هویت ملی نوع شخصیت است؛ زیرا همه جنبه‌های باثبات یک فرد، الگوهای تفکر، عواطف و رفتار را دربرمی‌گیرد. در تحقیق پیمایشی مقایسه‌ای حاضر، نگارندگان به‌نوعی یک رویکرد جدیدتر را دنبال می‌کنند تا محتوای هویت ملی را در سطح خرد مطالعه کنند (سیمسون و بونیکوسکی، ۲۰۲۰: ۱۷؛ رایت و سترین، ۲۰۱۲: ۴۷۰). این پژوهش به هویت ملی به‌صورت کلان و در سطح اجتماعی نمی‌پردازد؛ در واقع، برعکس رویکرد جافتاده در تحقیقات هویت ملی در ایران، از سطح فردی و روان‌شناسی اجتماعی به رابطه هویت ملی و بعد شخصیتی افراد پرداخته است. این مقاله از اکثر تحقیقات قبلی در مورد هویت ملی فاصله گرفته است و مفاهیم ملیت را با تأکید بیشتری بر سطح خرد موردنظر دارد (کورتیس و میلر، ۲۰۲۱: ۲۱۳؛ داکیت و سیلی، ۲۰۱۶: ۱۱۶؛ ساگیو و همکاران، ۲۰۱۲: ۳۵۲؛ زمیگرد و همکاران، ۲۰۱۸: ۸) با توجه به این رویکرد، یکی از دیدگاه‌های مهم در سطح خرد شخصیت، نظریه پنج‌عاملی شخصیت است که در اواخر دهه هشتاد میلادی، توسط مک کری و کاستا ارائه شده است که آن پنج عامل عبارت‌اند از: روان‌رنجورخویی، برون‌گرایی، باز بودن به تجربه، توافق و وجدانی بودن. به عقیده استریفلر و مک نالی (۱۹۹۸) این نظریه دیدگاه جامع و فراگیری به شخصیت دارد و طبق آن، صفات شخصیت، تمایلات پایه‌ای هستند که زمینه زیستی دارند (داوری و رضازاده، ۱۳۹۳: ۱۱۴) با توجه به اهمیت آموزش و نقش محوری آن در پروراندن نسل، سنجش رابطه همبستگی و به دنبال آن تأثیرات علی بین هویت ملی و ابعاد شخصیت در بین معلمان می‌تواند ابعاد جدید در باب شخصیت و ابعاد هویت ملی در سطح خرد و روان‌شناسی اجتماعی را نمایان کند. قاعدتاً بخشی از تکوین هویت ملی از طریق نظام آموزش و پرورش و به‌وسیله مدارس صورت می‌گیرد؛ پس توجه به آن از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. در حال حاضر، این نوع نگاه بین‌رشته‌ای در مجامع علمی بسیار مورد توجه قرار گرفته است که نمونه آن انجام تحقیقات گسترده از سال ۲۰۲۲ در اتحادیه اروپا در قالب یافته‌های تجربی با استفاده از هجده نمونه از شش کشور اروپایی کلید خورده است (هافستتر، ۲۰۲۳: ۲) شایان ذکر است به دلیل جدید بودن این مسئله، تحقیقات بسیار کمی در رابطه با هویت و ابعاد

شخصیت انجام شده است. همچنین، اکثر تحقیقات هم در رابطه با سلامت و درمان بوده است و به طور خاص، تحقیقی به بررسی رابطه هویت ملی و ابعاد شخصیت در حالت بین‌رشته‌ای در ایران نپرداخته است. حال، این سؤال مطرح می‌شود که معلمان به عنوان عناصر انتقال‌دهنده مؤثر ارزش‌های ملی، با توجه رویکردهای شخصیتی، در چه جایگاهی قرار دارند و اینکه ابعاد شخصیتی با هویت ملی (ابعاد آن) رابطه‌ای دارد؟ حال اگر رابطه‌ای بین ابعاد شخصیتی و هویت ملی (ابعاد آن) وجود دارد، این رابطه در چه جهت و چه میزان است؟

اهداف پژوهش

هدف از این پژوهش بررسی و تبیین رابطه مؤثر هویت ملی و ابعاد شخصیت در بین معلمان مقطع متوسطه شهر کرمان بوده است.

سؤالات پژوهش

- ۱- میانگین هر بعد شخصیت در بین معلمان مقطع متوسط شهر کرمان چقدر است؟
- ۲- جهت، شدت و نوع رابطه بین هویت ملی و ابعاد آن با شخصیت و ابعاد آن در بین معلمان مقطع متوسطه شهر کرمان چقدر است؟
- ۳- جهت و شدت تأثیرگذاری هویت ملی و ابعاد آن بر شخصیت و ابعاد آن در بین معلمان مقطع متوسطه شهر کرمان چقدر است؟

فرضیات

فرضیه کلی

بین هویت ملی و ابعاد آن با ابعاد شخصیت پنج‌عاملی رابطه معنادار و مؤثری وجود دارد.

فرضیات خرد

- ۱- بین بعد باوری هویت ملی با ابعاد شخصیت (برون‌گرایی در مقابل درون‌گرایی، توافق‌پذیری در مقابل عدم توافق، وظیفه‌مداری در مقابل مسامحه‌کاری، روان‌نژندی در مقابل ثبات هیجانی، گشودگی در تجربه) رابطه معناداری وجود دارد.
- ۲- بین بعد مذهبی هویت ملی با ابعاد شخصیت رابطه معناداری وجود دارد.
- ۳- بین بعد پایبندی اقتصادی هویت ملی با ابعاد شخصیت رابطه معناداری وجود دارد.
- ۴- بین بعد میراث تاریخی هویت ملی با ابعاد شخصیت رابطه معناداری وجود دارد.
- ۵- بین بعد فرهنگی هویت ملی با ابعاد شخصیت رابطه معناداری وجود دارد.
- ۶- متغیر مکنون هویت ملی بر متغیر مکنون شخصیت و ابعاد آن (برون‌گرایی در مقابل

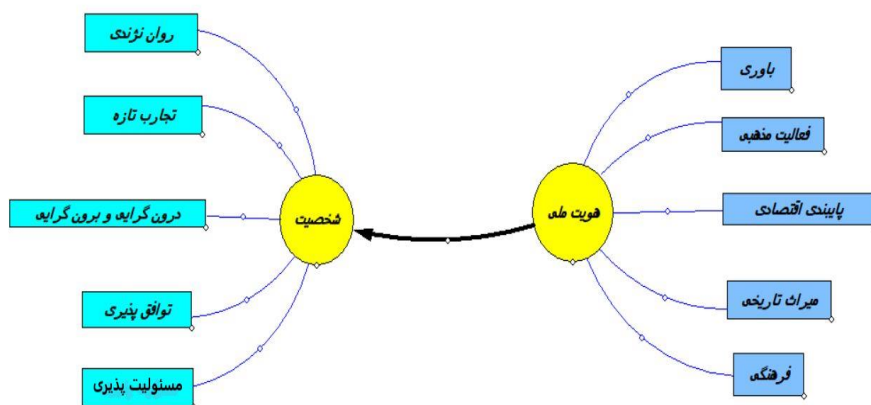
درون‌گرایی، توافق‌پذیری در مقابل عدم توافق، وظیفه‌مداری در مقابل مسامحه‌کاری، روان‌نژندی در مقابل ثبات هیجانی، گشودگی در تجربه) دارای تأثیر مثبت و معنی‌داری است.

پیشینه تحقیق

مهدی مزیدی و همکاران (۱۳۹۴) به این نتیجه رسیدند که نمره‌های زنان تنها در هویت‌های دینی و ملی به‌طور معناداری بالاتر از مردان بوده است. این پژوهش با استفاده از روش همبستگی و پرسشنامه انجام شده است. بهرام اصل‌فلاحی و همکاران (۱۳۹۱) معتقدند که از بین ابعاد شخصیت، بعد با وجدان بودن رابطه منفی و معناداری با استفاده از اینترنت دارد و با افزایش برون‌گرایی و موافق بودن و با وجدان بودن، میزان استفاده از اینترنت به‌صورت معنادار کاهش می‌یابد. همچنین، نتایج آزمون مشخص کرد میزان استفاده از اینترنت در دانشجویان پسر بیشتر از دختران و در مورد سبک هویت تعهد بوده و تفاوت به نفع دانشجویان دختر بود. مرضیه رضایی کلانتری و همکاران (۱۳۹۰) در تحقیق خود که با روش توصیفی انجام شد به این نتیجه دست یافتند که شیوه‌های تدریس، شخصیت معلمان و محتوای کتب درسی و برنامه‌های پرورشی مدرسه در هویت ملی دانش‌آموزان تأثیر دارد و میزان تأثیرگذاری آموزش و پرورش در هویت ملی دختران بیشتر از پسران است. اکبری و همکاران (۱۳۸۶) بیان می‌کنند که مهم‌ترین ابعاد سازنده هویت ملی دانش‌آموزان به ترتیب بعد جغرافیایی، بعد فرهنگی و بعد تاریخی است. شهناز محمدی و همکاران (۱۳۹۶) در مقاله خود بر این باورند که نمی‌توان ویژگی‌های روانی افراد با آسیب شنوایی مانند مشکوک بودن به اطرافیان را پیش‌بینی و برای رفع مشکلات ارتباطی ایشان برنامه‌های مطلوب در نظر گرفت. علی زاده محمدی و همکاران (۱۳۹۰) بیان می‌کنند که از بین ابعاد شخصیت، روان‌آزرده‌خویی رابطه‌ای مثبت، و باز بودن و موافقت‌پذیری و وجدانی بودن رابطه‌ای منفی با گرایش به خشونت نشان داده است. امیری و ایزدی (۱۳۹۷) بر این باورند که به نظر می‌رسد متغیرهای هویتی و نیز متغیرهای مرتبط با جهت‌گیری مذهبی در مقایسه با ابعاد شخصیتی نقش بیشتری در شناسایی و پیش‌بینی اثرپذیری از جنگ نرم نشان می‌دهند. در تحقیق مهدیزادگان و رئیسی (۱۳۹۴) بین سبک هویتی اطلاعاتی، هنجاری و تعهد با افسردگی رابطه‌ای منفی معنادار، و بین سبک هویتی اجتنابی با افسردگی رابطه‌ای مثبت معنادار وجود دارد. همچنین، روان‌نژندی با افسردگی رابطه‌ای مثبت معنادار و برون‌گرایی، انعطاف‌پذیری، توافق و مسئولیت‌پذیری با افسردگی رابطه‌ای منفی معنادار

نشان داد. علاوه بر این، نتایج تحلیل رگرسیون چندمتغیره نشان داد که از مجموعه متغیرهای پیش‌بین، برون‌گرایی، تعهد، انعطاف‌پذیری، اجتنابی، اطلاعاتی، و روان‌نژندی توانستند تا ۹۱ درصد از واریانس افسردگی را تبیین نمایند.

پژوهش سیدی و همکاران (۱۳۹۲) نشان داد سبک هویت اطلاعاتی و هم‌هنجاری با روان‌رنجوی رابطه منفی معنادار و با برون‌گرایی، گشودگی به تجربه، توافق‌جویی و باوجدان بودن رابطه مثبت معنادار دارند؛ اما صرفاً باوجدان بودن و گشودگی در برابر تجربه توانستند این دو سبک هویتی را به‌صورت معناداری پیش‌بینی کنند. مغاللو و همکاران (۱۳۸۷) دریافتند براساس تحلیل‌های همبستگی، صفات برون‌گرایی، دل‌پذیربودن و باوجدان بودن با هویت اطلاعاتی و هنجاری ارتباط مثبت داشتند. ویژگی انعطاف‌پذیری با هویت اطلاعاتی ارتباط مثبت و با هویت هنجاری ارتباط منفی داشت؛ در صورتی‌که روان‌رنجورخویی با هویت اطلاعاتی و هنجاری ارتباط منفی و با هویت مغشوش ارتباط مثبت نشان داد. براساس پژوهش بهرامی و پورنقاش (۱۳۸۸) بین زنان و مردان در زیرمقیاس‌های روان‌پریش‌خویی و سازمان‌نیافتگی مذهبی، تفاوت وجود دارد. همچنین، بین روان‌پریش‌خویی، نوروزگرایی و جهت‌گیری مذهبی روابط معکوسی به دست آمد. نتایج این پژوهش نشان داد که متغیرهای جمعیت‌شناختی در کنار متغیرهای نوروزگرایی و روان‌پریش‌خویی قادر به پیش‌بینی جهت‌گیری مذهبی نیستند. طبق تحقیق هافستتر (۲۰۲۳)، هویت ملی با بعد مسئولیت‌پذیری دارای رابطه قدرتمند و معناداری است. گالگه و پاردوس (۲۰۱۴) بر این باور است که بین روان‌رنجورخویی و تعلق ملی رابطه معنادار وجود ندارد و افراد کمتر میل به مهاجرت دارند.

مدل ۱. مدل مفهومی تحقیق

چهار چوب نظری

هویت ملی به‌عنوان یک پدیده سیاسی و اجتماعی، نوزاد عصر جدید است که ابتدا در اروپا شناخته شد و در اواخر قرن نوزدهم به مشرق‌زمین و سرزمین‌های دیگر راه یافت؛ اما هویت ملی به‌عنوان یک مفهوم علمی، از ساخته‌های تازه علوم اجتماعی است که از نیمه دوم قرن کنونی به‌جای مفهوم «خلق‌وخوی ملی» که از مفاهیم عصر رمانتیک بود در حال رواج گرفتن است. هویت ملی بدین معنی زمانی پدید آمد که ملت به معنای امروزی شکل گرفت. براساس باور احمد اشرف، «مفهوم هویت ملی به‌عنوان یکی از مفاهیم تازه علوم اجتماعی هنوز جا نیفتاده و پا در هواست». با این حال، در تعریف نهایی می‌توان گفت که هویت ملی مجموعه‌ای از گرایش‌ها و نگرش‌های مثبت به عوامل و عناصر هویت‌بخش و یکپارچه در یک سطح کشور به‌عنوان یک واحد سیاسی است. براساس این تعریف، هویت ملی به‌عنوان مفهومی مرکب و چندرکنی در نظر گرفته شده است که در سطح ذهنیت و رفتار یکایک شهروندان قابل بررسی است (اسکینز، ۲۰۰۶: ۲۷۱). حالت و کیلر از جمله پژوهشگرانی هستند که به‌صورت عمده، به بررسی هویت ملی پرداخته‌اند. در بعد هویت ملی پنج بعد مشخص نموده‌اند که عبارت‌اند از: میراث ملی، همگنی فرهنگی، سیستم باوری، اقتصادی و مذهبی. کیلر و حالت این پنج شاخص را در کشورهای مکزیک، ژاپن، امریکا، سوئد و هنگ‌کنگ مورد بررسی قرار داده‌اند (کیلر و حالت، ۱۹۹۹) و تئوری خود را در قالب سنجش هویت ملی با اجرا کردن در کشورهای مختلف مورد واکاوی قرار داده‌اند که البته هنوز هم از این رویکرد در سنجش هویت ملی استفاده می‌شود. به‌صورت خلاصه، معیارهای این پژوهشگران در جدول زیر آورده شده است.

جدول ۱. شاخص‌های هویت ملی حالت و کیلر

شاخص هویت ملی	ویژگی‌های شاخص
میراث ملی	افراد مهم و تحسین‌برانگیز تاریخی، رویدادهای مهم و تاریخی برای کشور، میراث تاریخی قوی
همگونی فرهنگی	ویژگی‌های فرهنگی خاص و تحسین‌برانگیز، احساس بهره‌مندی از پیشینه درخشان و قوی، افتخار به ملیت، شرکت در فعالیت‌هایی که هویت ملی آن‌ها را به نمایش می‌گذارد.
سیستم باوری	باور به یک فلسفه دینی که منحصر به فرد است؛ معیار اینکه عضو یک ملیت باشید حضور و شرکت در مراسم و فعالیت ملی است.

آموزش دینی برای حفظ انسجام جامعه، یک فلسفه مذهبی خاص است و بخش مهمی از هویت ملی، ملیت در پیوند با اعتقادات مذهبی است و هرگز رد نمی‌شود.	مذهبی
باید محصولات تولیدشده داخل کشور خریداری شود. همیشه خرید محصولات داخلی بهتر است، نباید محصولات غیرداخلی خرید؛ زیرا موجب ضربه اقتصادی است. خرید محصولات داخلی در کوتاه‌مدت ممکن است هزینه داشته باشد؛ اما در طولانی‌مدت مفید است. شاید فقط باید محصولاتی وارد شود که در کشور نیست و هزینه برای کشور دارد.	مصرفی (اقتصادی)

با مشخص شدن مؤلفه‌های موردنظر در باب هویت ملی، در ادامه به ابعاد شخصیت پرداخته می‌شود. کار آلپورت و ادبرت چهارچوب اولیه‌ای برای واژه‌شناسی شخصیت فراهم آوردند و پس از آن کتل با استفاده از این فهرست، مدلی چندبعدی از ساختار شخصیت ارائه داد. کتل در فهرست مذکور تنها صفات شخصیتی را موردتوجه قرار داد که بالغ بر ۴۵۰۰ صفت بودند و آن‌ها را به ۳۵ متغیر شخصیتی تقلیل داد؛ درواقع، او ۹۹ درصد صفاتی را که آلپورت گردآوری کرده بود، کنار نهاد و علت این کار محدودیت روش‌های آماری برای تحلیل عاملی در زمان او بود. کتل با انجام چندین تحلیل عاملی روی این مجموعه‌ی اندک، به دوازده عامل شخصیت دست یافت که بعدها بخشی از پرسشنامه‌ی شانزده عاملی او را تشکیل دادند. کتل مدعی بود که این شانزده عامل از انسجام و پایداری بین‌ابزاری بالایی برخوردارند؛ اما تحلیل‌های مجدد همان ماتریس همبستگی کتل توسط روان‌شناسان دیگر، تعداد و ماهیت عامل‌های پیشنهادی او را تأیید نکرده‌اند (پروین و همکاران، ۱۴۰۱). پس از کار کتل، محققان بسیاری به ادامه کار او علاقه نشان دادند. آن‌ها با بررسی ۲۲ متغیر از ۳۵ متغیر اولیه‌ی کتل در پرسشنامه‌های خودسنج و دگرسنج و سایر ابزارها، به ساختاری عاملی دست یافتند که بسیار شبیه پنج عامل بزرگ کنونی است. برای وضوح بخشیدن به عامل‌های فیسکه، کریستال و توپس (۱۹۶۱) ماتریس‌های همبستگی او را در هشت نمونه‌ی بسیار مختلف مورد تحلیل مجدد قرار دادند و در تمام آن‌ها به‌طور نسبتاً پایدار و تکرارپذیری به همان پنج عامل دست یافتند (پروین و همکاران، ۱۴۰۱) که این پنج عامل در جدول زیر آمده است.

جدول ۲. ابعاد شخصیت نئو

ابعاد	رویه‌ها
برون‌گرایی در مقابل درون‌گرایی	گروه‌گرایی، قاطع بودن، هیجان‌خواهی، گرمی
توافق‌پذیری در مقابل دگرستی	اعتماد، رک‌گویی، نوع‌دوستی، همراهی، فروتنی، همدلی
وظیفه‌مداری در مقابل مسامحه‌کاری	شایستگی، نظم و ترتیب، وظیفه‌شناسی، تلاش برای موفقیت، خویشن‌داری، ژرف‌نگری
روان‌نژندی در مقابل ثبات هیجانی	اضطراب، پرخاشگری، افسردگی، شرم، تکانشوری، آسیب‌پذیری
گشودگی در تجربه	ایده‌ها، تخیل، زیباپسندی، علائق گسترده، احساسات، ارزش‌ها

روش تجزیه و تحلیل

پژوهش حاضر از نوع طرح‌های غیرآزمایشی و به‌طور دقیق‌تر، از طرح‌های همبستگی و از نوع مدل‌یابی معادلات ساختاری است. در تحقیقاتی که هدف، آزمون مدل خاصی از روابط بین متغیرهاست از تحلیل مدل معادلات ساختاری یا مدل‌های علی استفاده می‌شود (داوری و رضازاده، ۱۳۹۳: ۸۷). در توصیف داده‌های جمع‌آوری‌شده پژوهش از آمار توصیفی شامل میانگین، انحراف استاندارد و ماتریس همبستگی و با نرم‌افزار SPSS-19 استفاده شد. با توجه به اینکه روش پژوهش حاضر مدل‌یابی معادلات ساختاری است، برای بررسی و آزمون فرضیه‌های پژوهش و برازش مدل^۱ با روش برآورد حداکثر درست‌نمایی^۲ از نرم‌افزار AMOS^۳ در SPSS-۲۶ استفاده گردید.

جامعه آماری

جامعه آماری پژوهش حاضر شامل تمامی معلمان زن شهر کرمان است.

شیوه نمونه‌گیری و حجم نمونه

شیوه نمونه‌گیری به‌صورت خوشه‌ای دو مرحله‌ای است. مرحله اول، نمونه‌گیری از خوشه‌هاست و مرحله دوم، نمونه‌گیری از پاسخ‌دهندگان هر خوشه است. به این منظور تمامی مناطق شهر کرمان مدنظر قرار گرفته شد و مدارس (دولتی، سمپاد، غیرانتفاعی) شناسایی شد. در مرحله اول در هر ناحیه، مراکز آموزشی و درنهایت، مدارس انتخاب

1. fitting model
2. maximum likelihood estimate
3. analysis of moment structure

شدند. در مرحله بعد نیز با داشتن لیستی از اعضا و دبیران هر مدرسه، تعدادی از معلمان به صورت تصادفی ساده انتخاب شدند.

ابزار اندازه گیری

اطلاعات جمعیت شناختی

برای مشخص کردن وضعیت گروه نمونه در متغیرهای جمعیت شناختی، وضعیت میزان تحصیل، محل سکونت و محل تولد نیز جمع آوری شد.

پرسشنامه ابعاد شخصیت

تست نئو یکی از معتبرترین تست‌های روان‌شناسی در دنیاست. محققانی که این تست را به وجود آورده‌اند سال‌ها صفات مختلف شخصیتی را انتخاب کرده‌اند و پرسشنامه‌های مفصل را در میان مردم اجرا کرده‌اند و بعد با روش‌های پیچیده آماری به این پنج عامل بزرگ شخصیت رسیده‌اند که عبارت‌اند از: روان‌نژندی، برون‌گرایی، اشتیاق به تجارب تازه، توافق‌پذیری و وظیفه‌شناسی. پنج عامل که تحقیقات بین‌فرهنگی ثابت کرده‌اند که در بیشتر کشورهای دنیا نیز مانند اروپا پنج عامل بزرگ شخصیت هستند. همچنین ضرایب اعتبار پنج عامل نئو بین ۰/۸۳ تا ۰/۷۵ می‌باشد که نشان از معتبر بودن سؤالات این تست است. (مک کری و کاستا، ۱۹۸۳ به نقل از گروسی فرشی، ۱۳۸۶: ۸۶).

مقیاس هویت ملی کیلر و هالت (NATID)

سؤالات این آزمون (NATID) در پنج مقوله و برای هر مقوله چند سؤال، طراحی شده است. این پنج مقوله عبارت‌اند از: میراث ملی، همگنی فرهنگی، سیستم اعتقادی، اقتصادی و درنهایت، فعالیت مذهبی. هر یک از شانزده سؤال آزمون با یک یا چند مقیاس پنج‌درجه‌ای مورد سنجش قرار گرفته است. پایایی کل با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۴ به دست آمده است (کیلر و هالت، ۱۹۹۹: ۸۱).

یافته‌های توصیفی

توصیف متغیر سطح تحصیلات

تحصیلات به‌عنوان یکی از متغیرهای زمینه‌ای و جمعیت‌شناختی بررسی شده است. نتایج در این زمینه بیانگر آن است که اکثر پاسخگویان لیسانس بوده‌اند (۷۳/۷۱ درصد) و در بین آنان، افراد تحصیل‌کرده شامل ۲۵ درصد فوق‌لیسانس، ۹ درصد نیز دکتری بوده‌اند.

تبیین نوع رابطه هویت ملی و ابعاد آن با ابعاد شخصیت نئو...

جدول ۳. توصیف متغیر سطح تحصیلات پاسخگویان

درصد	تعداد	تحصیلات پاسخگویان
۷۳/۷۱	۱۹۱	لیسانس
۲۵	۷۹	فوق لیسانس
۹	۴	دکتری
۰۰	۰	دیپلم
۱۰۰	۲۷۴	جمع کل

توصیف محل تولد

محل تولد پاسخگویان در جدول ۴ گویای این است که ۶۳ درصد از آنان در شهرستان متولد شده‌اند، ۲۹ درصد در روستا و تنها ۷ درصد از آنان متولد مرکز استان بوده‌اند.

جدول ۴. توصیف متغیر محل تولد

درصد	تعداد	محل تولد
۲۹	۹۰	روستا
۶۳	۱۶۴	شهرستان
۷	۱۸	مرکز استان
۱۰۰	۲۷۴	جمع کل

توصیف متغیر محل سکونت

محل سکونت پاسخگویان نیز نشان می‌دهد اکثریت آن‌ها در شهرستان بوده‌اند؛ بدین صورت که ۶۱ درصد از آن‌ها در شهرستان، ۲۷ درصد از آن‌ها در روستا و تنها ۱۰ درصد از آن‌ها در مرکز استان بوده‌اند.

جدول ۵. توصیف متغیر محل سکونت

درصد	تعداد	تحصیلات مادر
۲۷	۸۶	روستا
۶۱	۱۶۳	شهرستان
۱۰	۲۳	مرکز استان
۱۰۰	۲۷۴	جمع کل

توصیف پاسخگویان بر حسب متغیر ابعاد شخصیت

برای ابعاد شخصیت در این تحقیق از پرسشنامه نئو استفاده شده است. بر این اساس، ابعاد شخصیت در چهار بعد بررسی می‌شوند: روان‌نژندی، درون‌گرایی و برون‌گرایی،

تجارب تازه و درنهایت، توافق پذیری که در این ابعاد نمرات از ۱۲ تا ۲۴، ۲۴ تا ۴۸، ۴۸ تا ۶۰ تقسیم بندی می شوند.

جدول ۶. توزیع فراوانی و درصدی متغیر ابعاد شخصیت

ماکسیمم	مینیمم	توصیف پاسخ		ابعاد شخصیت
		انحراف معیار	میانگین	
۶۰	۱۲	۱۰	۳۱	روان نژندی
۵۰	۱۲	۶	۳۴	درون گرایی و برون گرایی
۶۰	۱۲	۷	۳۹	تجارب تازه
۶۰	۱۲	۸	۳۷	توافق پذیری
۶۰	۱۲	۸	۴۳	مسئولیت پذیری

خروجی ها در جدول نشان می دهد، در بعد روان نژندی، افراد با کسب امتیاز ۳۱ در بازه نمره ۲۴ تا ۴۸ قرار دارند که این امر بیان کننده هیجانانگیز پایدار و حالات روحی متوسط و متعادل است. در بعد برون گرایی و درون گرایی، میانگین پاسخ افراد برابر با ۳۴ است که در بازه ۲۴ تا ۴۸ این نمره بیانگر حالت بینابین درون گرایی و برون گرایی است. در بعد اشتیاق تجارب تازه، میانگین امتیاز پاسخگویان برابر با ۳۹ بوده است که نشان می دهد افراد حاضر نه زیاد محافظه کار هستند و نه زیاد به دنبال تجارب تازه هستند؛ بلکه در حالت بینابین قرار دارند. در بعد آخر یا همان توافق پذیری، نمره حاصل برابر با ۳۷ بوده است که نشان می دهد افراد هم دارای روحیه پذیرش نظرات مخالف دیگران هستند و هم در مواردی، بر نظرات خود تأکید دارند که این امر بستگی به موقعیت دارد. میزان مسئولیت پذیری افراد مورد مطالعه نیز نشان می دهد افراد در حد متوسط قرار گرفته اند؛ به گونه ای که نه بی مسئولیت قلمداد می شوند و نه کاملاً مسئولیت پذیر، بلکه در حد مابین قرار می گیرند.

یافته های استنباطی

در علوم انسانی، زمانی که پژوهش ها به شکل پیمایش انجام می شوند، به دنبال تعمیم نتایج به دست آمده از نمونه مورد مطالعه به جامعه مورد مطالعه هستند؛ به عبارت دیگر، محقق تلاش می کند تا نتایج حاصل را در مورد جامعه کاربردی نماید (دواس، ۱۳۹۴: ۱۳۸). در این تحقیق آزمون فرضیات با استفاده از آزمون های همبستگی پیرسون^۱ و همچنین، معادلات ساختاری انجام گرفته است. نتایج بررسی همبستگی در جدول زیر آمده است.

1. Pearson Correlation

جدول ۷. سنجش رابطه همبستگی بین متغیر هویت ملی و ابعاد شخصیت

ابعاد هویت ملی	ابعاد شخصیت	روان‌نژندی	درون و برون‌گرایی	تجارب تازه	توافق پذیری	مسئولیت‌پذیری
	ضرایب ↓					
بعد میراث	ضریب پیرسون	۰/۰۹۰**	۰/۵۳۹**	۰/۵۵۷**	۰/۳۹۹	۰/۶۳۸**
	ضریب معناداری	۰/۱۷۳	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
بعد فرهنگ	ضریب پیرسون	۱۱۳	۵۹۸	۵۹۵	۰/۴۴۷	۰/۷۱۴
	ضریب معناداری	۰/۰۸۷	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
بعد اعتقاد	ضریب پیرسون	۰/۱۴۱**	۰/۵۱۴	۰/۵۴۲**	۰/۴۴۷**	۰/۵۶۰**
	ضریب معناداری	۰/۰۳۳	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
بعد مذهب	ضریب پیرسون	۰/۱۵۷**	۰/۵۸۲**	۰/۶۲۷	۰/۴۷۸**	۰/۶۲۹**
	ضریب معناداری	۰/۰۱۷	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
بعد اقتصاد	ضریب پیرسون	۰/۰۴۸**	۰/۵۸۹**	۰/۵۹۸**	۰/۳۹۳**	۰/۶۷۳**
	ضریب معناداری	۰/۴۶۹	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰

نتایج بررسی همبستگی نشان می‌دهد تمام روابط دارای جهت رابطه مثبت هستند؛ در واقع، فرضیه‌های اول و دوم کاملاً تأیید شده‌اند و در فرضیه‌های سوم، چهارم و پنجم نیز در تمامی ابعاد، به جز بعد روان‌نژندی، شاهد رابطه معنادار مثبت هستیم؛ یعنی متغیر روان‌نژندی با سه بعد متغیر هویت ملی (میراث، فرهنگ، اقتصاد) دارای رابطه معنادار نیست. تمام ابعاد هویت ملی با بعد شخصیتی مسئولیت‌پذیری دارای بیشترین میزان ضریب همبستگی هستند. از میان ابعاد هویت ملی، دو بعد اعتقادی و مذهب رابطه معناداری با روان‌نژندی دارند؛ بدین معنی که با تقویت ابعاد اعتقادی و مذهبی، وضعیت سلامت روان‌نژندی بهتر است. سایر ابعاد هم نشان می‌دهد با تقویت ابعاد هویت ملی، ابعاد شخصیتی ارتقا پیدا می‌کنند.

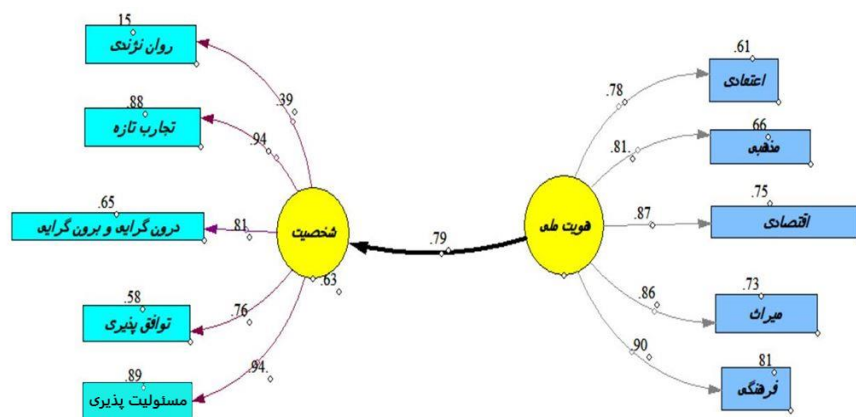
نگارندگان این تحقیق در ادامه به دنبال پاسخ به این پرسش هستند که آیا داده‌های تجربی گردآوری‌شده از مدل نظری حمایت می‌کنند یا خیر؟ به همین جهت، از مدل معادلات ساختاری، تعدادی شاخص به‌عنوان شاخص برازش معرفی می‌شوند که نشان‌دهنده میزان همخوانی مدل نظری و داده‌های تجربی هستند. از جمله شاخص‌های مورد استفاده مربع کا (CMIN/DF) است که در آن مقادیر بین ۱ تا ۵ و در برخی تحقیقات مقادیر بین ۱ تا ۳ و ۱ تا ۲ را مقبول می‌دانند. شاخص دیگری که در اینجا استفاده شده، شاخص برازش هنجار شده مقتصد است. اغلب پژوهشگران مقادیر بالای ۰/۵۰ یا ۰/۶۰ را مناسب تلقی کرده‌اند (قاسمی، ۱۳۸۹: ۱۲۳). در ادامه، مجموعه‌ای از شاخص‌های برازش آورده شده‌اند که همگی در محدوده مقبول قرار دارند.

جدول ۱. شاخص برازندگی مدل تحقیق

شاخص برازش	CMIN/DF	TLI	CFI	PCFI	PNFI	RMSEA	NFI	RFI	IFI	GFI
مقدار برازش	۲/۹۴	۰/۹۵	۰/۹۶	۰/۶۴	۰/۶۳	۰/۰۹	۰/۹۵	۰/۹۳	۰/۹۶	۰/۹۲

شاخص برازش مربع کا بین ۱ تا ۳ قرار دارد و میزان شاخص های TLI ، CFI ، GFI ، RFI ، IFI ، NFI بالای ۰/۹۰ است. همچنین، شاخص $RMSEA$ زیر ۰/۱۰ قرار گرفته است. شاخص $PCFI$ و $PNFI$ بالای ۰/۶۰ قرار گرفته اند که بیانگر برازش قابل قبول مدل معادلات ساختاری است.

پایه اصلی مدل یابی معادلات ساختاری بر روی رگرسیون قرار دارد. در پژوهش حاضر، از رویکرد تراکم سازی جزئی (Partial aggregation) استفاده شده است که از مؤلفه های پرسشنامه به عنوان نشانگرهای متغیر مکنون استفاده می شود.

مدل ۲. مدل تجربی تحقیق (معادلات ساختاری با ضرایب استاندارد)

برای سنجش فرضیه ششم، متغیر مکنون هویت ملی بر متغیر مکنون شخصیت و ابعاد آن (برون گرایی در مقابل درون گرایی، توافق پذیری در مقابل عدم توافق، وظیفه مداری در مقابل مسامحه کاری، روان نژادی در مقابل ثبات هیجانی، گشودگی در تجربه) دارای تأثیر مثبت و معنی داری است. ابعاد شخصیت به عنوان متغیر نهان وابسته در مدل قرار گرفته است که ۶۳ درصد آن توسط متغیر هویت ملی تبیین شده است و هویت ملی دارای ۷۹ درصد تأثیر بر ابعاد شخصیت است. در ادامه، میزان ضریب تأثیر متغیرها در قالب مدل اندازه آورده شده است که دال بر تأیید فرضیه است.

جدول ۹. ضرایب تأثیر ابعاد هویت ملی و ابعاد شخصیت

متغیرها	مسیر تأثیر	بر آورد	خطای استاندارد	نسبت بحرانی	معناداری	بر آورد (بتا) استاندارد (بتا)
بعد میراث	هویت ملی ←	۰۰۰/۱	/۰۰۰	۱۷/۶۶۰	/***	۰/۸۵۹
بعد فرهنگ	هویت ملی ←	۱/۳۰۶	۰/۰۷۰	۱۸/۶۰۸	/***	۰/۸۵۷
بعد اعتقادی	هویت ملی ←	۰/۶۵۷	۰/۰۴۶	۱۴/۴۰۸	/***	۰/۹۰۳
بعد مذهب	هویت ملی ←	۰/۸۳۹	۰/۰۵۴	۱۵/۴۴۹	/***	۰/۷۷۹
بعد اقتصاد	هویت ملی ←	۱/۶۷۴	۰/۰۹۷	۱۷/۲۵۲	/***	۰/۸۱۳
توافق پذیری	ابعاد شخصیت ←	۱/۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	/***	۰/۷۶۰
تجارب نو	ابعاد شخصیت ←	۱/۱۲۸	۰/۰۷۶	۱۴/۷۷۹	/***	۰/۹۳۵
درون و برون	ابعاد شخصیت ←	۰/۸۷۷	۰/۰۶۵	۱۳/۴۴۶	/***	۰/۸۰۷
روان‌نژندی	ابعاد شخصیت ←	۰/۶۴۴	۰/۰۹۰	۷/۱۶۰	/***	۰/۳۸۶
مسئولیت پذیری	ابعاد شخصیت ←	۱/۱۳۹	۰/۰۷۶	۱۴/۹۰۹	/***	۰/۹۴۲

تمامی متغیرهای آشکار (ابعاد هویت ملی) با متغیر مکنون (هویت ملی) دارای رابطه معنادار و مؤثر هستند. در این میان، بعد اعتقادی با ضریب تأثیر ۰/۹۰ دارای بیشترین اهمیت است و بعد از آن، بعد میراث و بعد فرهنگ با ضریب ۰/۸۵ دارای بیشترین اهمیت هستند. در متغیرهای آشکار ابعاد شخصیت مسئولیت‌پذیری دارای بیشترین اهمیت است و ابعاد تجارب و درون‌گرایی و برون‌گرایی به ترتیب با ضرایب ۰/۹۳ و ۰/۸۰ دارای بیشترین اهمیت و اثر هستند. در ادامه، به رابطه غیرمستقیم مدل در قالب رابطه مؤثر بین متغیر مکنون هویت ملی و هر یک از ابعاد شخصیت نئو می‌پردازیم.

جدول ۱۰. ضرایب تأثیر غیرمستقیم هویت ملی و ابعاد شخصیت

ابعاد شخصیت نئو	متغیر مکنون هویت ملی
مسئولیت‌پذیری	۰/۷۴۵
روان‌نژادی	۰/۳۰۶
درون‌گرایی و برون‌گرایی	۰/۶۳۹
تجارب تازه	۰/۷۴۰

متغیر مکنون هویت ملی	ابعاد شخصیت نو
۰/۶۰۲	توافق پذیری

نتایج بررسی نشان می‌دهد هویت ملی بیشترین اثر غیرمستقیم را بر مسئولیت‌پذیری افراد دارد؛ یعنی با ضریب تأثیر ۰/۷۴۵ دارای بیشترین اهمیت است و بعد از تجارب تازه با ضریب ۰/۷۴۰ قرار دارد. در نهایت نیز کمترین تأثیر نیز بین روان‌نژندی هویت ملی است. بدین معنی که هویت ملی داری کمترین اثر بر بروز و تقویت احساس اضطراب و پرخاش دارد.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

تحقیق‌های متنوع نشان می‌دهد بین هویت فرد و بروز رفتار در سطح جامعه رابطه وجود دارد. هویت و ابعاد آن عناصری هستند که پیوند آن با شخصیت می‌تواند به مکانسیم‌های گوناگون در فرد از جمله کنترل‌کننده و مهارکننده‌ی تشویش و نگرانی تبدیل شود که نوع احساس اطمینان و اعتماد پیش‌بینی‌پذیری و کنترل را در واکنش به تغییر در فرد ایجاد کند و ضمن تقویت هویت سابق فرد می‌تواند هویت جدیدی را در فرد پدیدار کند. هویت ملی به‌عنوان یکی از ابعاد هویت در هر شخصی بی‌انگیز می‌باشد شناخت فرد از تعلق و ارتباطش با عناصر ملی خاص منطقه جغرافیایی و پیامدهای ارزشی مثبتی است که فرد برای این تعلق قائل است و احساسات خاص فرد نسبت به آن ملیت و افرادی که رابطه مشابه با آن دارد را برانگیزد. البته در جوامعی مانند ایران، با تأکید به عناصر ملی و مذهبی، اهمیت هویت ملی برای معلمان به علت نوع وظیفه‌ای که دارند در مقایسه با سایر اقشار بیشتر است؛ چراکه نتایج تحقیق نشان می‌دهد رابطه مثبت میان هویت ملی و ابعاد آن بین معلمان و دانش‌آموزان وجود دارد. همچنین، با توجه نقش الگویی معلمان، آن‌ها اثر قابل‌تأملی را روی ابعاد هویتی دانش‌آموزان دارند. نتایج نشان می‌دهد که شخصیت می‌تواند به توضیح مفاهیم مختلف از ملیت کمک کند. به دست آوردن روابط و تأثیرهای معنادار توضیح داده‌شده مرتبط، نشان می‌دهد که نگاه کردن به هویت‌های ملی از منظر بین‌رشته‌ای (روانشناسی اجتماعی) اعتبار دارد. اگرچه این قطعاً به این معناست که هویت ملی را نباید صرفاً به‌عنوان یک سطح فردی یا جمعی درک کرد؛ زیرا پدیده‌های اجتماعی چندبعدی هستند. این‌که تحقیقی در رابطه بین ابعاد شخصیت و هویت ملی بررسی شود ایده‌ای نو و

بین‌رشته‌ای است. هافستتر در سال ۲۰۲۳ به بررسی این رابطه در اروپا در بین شش کشور پرداخته و برای بررسی از هجده نمونه استفاده کرده است که هر نمونه شامل هزار نفر بوده است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که هویت ملی با بعد مسئولیت‌پذیری دارای رابطه قدرتمند و معناداری است (هافستتر، ۲۰۲۳: ۵۲۸) نتایج این تحقیق نیز دال بر قوی بودن مسئولیت‌پذیری با هویت ملی است؛ در واقع، مسئولیت‌پذیری قوی‌ترین رابطه را با هویت ملی دارد. در تحقیقات گالگه درباره کشور هلند نتایج نشان می‌داد که بین روان‌رنجورخویی و تعلق ملی رابطه معناداری وجود ندارد و افراد کمتر میل به مهاجرت دارند (گالگه و پرادوس، ۲۰۱۴: ۷۹). در تحقیق حاضر نیز این مورد تأیید شده است؛ اما باید ذکر کرد هر ناحیه جغرافیایی با توجه به ابعاد گوناگون، می‌تواند نتایج مختلفی ارائه دهد؛ به‌عنوان مثال، میل به برون‌گرایی در تحقیقات مشابه منفی گزارش شده است؛ اما در بررسی نمونه موردنظر، نتایج مثبت به‌دست آمده است. اشمیت در بررسی خود در ۵۶ کشور اظهار می‌کند که نتایج نشان داده‌اند مفاهیم در فرهنگ‌های مختلف تعاریف و الگوهای متفاوتی دارند. او در بررسی بین فرهنگ‌ها دریافت که مردم مناطق جغرافیایی به‌عنوان مثال افریقا و شرق آسیا، وظیفه‌شناسی یا برون‌گرایی را با افرادی که در سایر مناطق جهان زندگی می‌کنند متفاوت برداشت می‌کنند (اشمیت و همکاران، ۲۰۰۷: ۲۰۸). البته در کشور ایران نیز برداشت از هویت ملی و مواردی مثل سازگاری، برون‌گرایی و... نیز با توجه به منطقه جغرافیایی می‌تواند متفاوت برداشت شود. با این حال، با در نظر گرفتن وابستگی بافتی و جغرافیایی، تأثیرات شخصیتی که توسط تحلیل‌ها در این تحقیق نشان داده شده است مستلزم تحقیقی جداگانه است. اگرچه شواهدی را ارائه می‌دهد که بین شخصیت و هویت ملی پیوند وجود دارد؛ اما هویت در زمینه‌های مختلف و کشورها متفاوت است. البته این وابستگی به بستر و بافت‌های اجتماعی گوناگون می‌تواند راهی جدید برای تحقیقات آتی از منظر جنبه‌های تطبیقی در بررسی شخصیت و تصورات ملیت باز کند.

منابع

- اصل فتاحی، بهرام؛ نجارپور استادی، سعید (۱۳۹۳). «بررسی رابطه ابعاد شخصیت و سبک‌های هویت با میزان استفاده از اینترنت و مقایسه آن در بین دانشجویان دختر و پسر». *مجله مطالعات روان‌شناسی تربیتی*. ۱۱ (۱۹): ۱۱.

- اکبری، حسین؛ و عزیزی، جلیل (۱۳۸۶). «هویت ملی و عوامل مؤثر بر آن در میان دانش‌آموزان دوره متوسطه». *رفاه اجتماعی*، ۷ (۲۷): ۲۹۸-۲۷۷.
- امیری، سهراب؛ ایزدی طامه، احمد (۱۳۹۷). «میزان پایداری دانشجویان به هویت ملی، اجتماعی، فرهنگی و اثرپذیری از جنگ نرم». *ابن سینا*، ۳: ۶۸-۷۲.
- امینی، راضیه؛ محمدپناه اردکان، عذرا؛ چوب‌فروش‌زاده، آزاده (۱۳۹۹). «نقش واسطه‌ای میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مبتنی بر تلفن همراه در رابطه عامل‌های شخصیت با هویت فرهنگی». *روانشناسی فرهنگی*، ۴ (۱).
- بهرامی، احسان‌هادی؛ پورنقاش تهرانی، سید سعید (۱۳۸۸). «رابطه ابعاد شخصیت و جهت‌گیری مذهبی». *پژوهش‌های نوین روان‌شناختی (روانشناسی دانشگاه تبریز)*، ۴ (۱۳).
- پروین، لارنس؛ جان، الیور؛ جوادی، محمدجعفر (۱۴۰۱). *شخصیت: نظریه و پژوهش*، ترجمه پروین کدیور. تهران: نشر آبیژ.
- جمالی فیروزآبادی، محمود؛ اخلاقی، آرزیتا (۱۳۹۱). «رابطه هویت دینی معلمان با هویت دینی دانش‌آموزان مدارس شهر تهران». *راهبرد اجتماعی فرهنگی*، ۲ (۵): ۷۹-۱۰۲.
- داوری، علی؛ رضازاده، آرش (۱۳۹۳). *مدل‌سازی معادلات ساختاری با نرم‌افزار PLS*. تهران: جهاد دانشگاهی.
- دواس، دی ای (۱۳۹۴). *پیمایش در تحقیقات اجتماعی*. ترجمه هوشنگ نابی. تهران: نشر نی.
- رضایی کلاتری، مرضیه؛ حسن‌زاده، رمضان؛ موسوی جعفر کلایی، سید محسن (۱۳۹۰). «تأثیر مؤلفه‌های آموزش و پرورش در شکل‌گیری هویت ملی دانش‌آموزان». *فصلنامه رهبری و مدیریت آموزشی*، ۵ (۳): ۶۶-۵۱.
- زاده‌محمدی، علی؛ احمدآبادی، زهره؛ ملکی، قیصر (۱۳۹۰). «رابطه عوامل شخصیت با گرایش به خشونت: نقش میانجی‌گر پایگاه‌های هویت». *روانشناسی کاربردی*، ۵۱ (پیاپی ۱۷): ۲۴-۴۰.
- سیدی، معصومه؛ نجفی، محمود؛ کیان ارثی، فرحناز؛ سید اسماعیلی قمی، نسترن (۱۳۹۲). «نقش ویژگی‌های شخصیت در پیش‌بینی سبک‌های هویت دانشجویان». *پژوهش در نظام‌های آموزشی*، ۲۳ (۷): ۲۴۰-۲۱۹.
- قاسمی، وحید (۱۳۸۹). *مدل‌سازی معادله ساختاری در پژوهش‌های اجتماعی با کاربرد Amos Graphics*. تهران: جامعه‌شناسان.
- گروسی فرشی، میرتقی (۱۳۸۶). *رویکردهای نوین در ارزیابی شخصیت*. تبریز: دانش پژوه.
- محمدی، شهناز؛ کاظمی رضایی، سید علی؛ قاسمی ارگنه، حامد؛ کاظمی رضایی، سیدولی؛ موسوی، سیده عادل (۱۳۹۶). «رابطه ابعاد شخصیت با سبک‌های دل‌بستگی و سبک‌های هویت در دانش‌آموزان با آسیب شنوایی». *سلامت روان کودک (روان کودک)*، ۴ (۱).
- محمدی، شهناز؛ محمودنیا، علیرضا (۱۳۸۹). «رابطه بین پنج عامل اصلی شخصیت و فرسودگی شغلی در میان مشاوران». *فصلنامه مشاوره شغلی و سازمانی*، شماره ۴، دوره ۴.
- مزیدی، مهدی؛ باقریان، فاطمه؛ نودهی، سوسن؛ نجات، پگاه (۱۳۹۴). «سطوح آشکار و ضمنی هویت‌های دینی ملی و مدرن در سازمان‌یافتگی شخصیت نوجوانان و جوانان». *فصلنامه روان‌شناسی کاربردی*، سال نهم، شماره ۳: ۱۱۵-۱۳۲.
- مغانلو، مهناز؛ وفایی، مریم؛ شهرآرای، مهرانز (۱۳۸۷). «رابطه عوامل مدل پنج‌عاملی شخصیت و سبک‌های هویت». *پژوهش‌های روان‌شناختی*، ۱۱ (۱).
- مهدیزادگان، ایران؛ رئیسی، نرگس (۱۳۹۴). «رابطه‌ی باورهای مذهبی، سبک‌های هویت و ویژگی‌های شخصیتی با افسردگی در دانشجویان دختر». *زن و فرهنگ*، ۲۶ (۷): ۵۴-۳۳.
- باریان، سجاد ریان؛ دین‌پرور، زهرا (۱۳۹۹). «اثر بخشی آموزش امنیت هستی‌شناختی بر هویت دینی امنیت

روانی و امنیت شغلی معلمان». فصلنامه علمی-پژوهشی سبک زندگی اسلامی با محوریت سلامت. دوره چهارم. شماره ۱: ۶۵-۵۹.

- Bonikowski, B., & DiMaggio, P. (2016). "Varieties of American popular nationalism". *American Sociological Review*, 81(۵): 949-980.
- Curtis, K. A., & Miller, S. V. (2021). "A (supra) nationalist personality? The Big Five's effects on political-territorial identification". *European Union Politics*, 22(2): 202-226.
- Duckitt, J., & Sibley, C. G. (2016). "Personality, ideological attitudes, and group identity as predictors of political behavior in majority and minority ethnic groups". *Political Psychology*, 37(1): 109-124.
- Gallego, A., & Pardos-Prado, S. (2014). "The big five personality traits and attitudes towards immigrants". *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 40(1): 79-99.
- Hofstetter, N. (2023). "Personality and national identity: How the Big Five relate to civic and ethnic conceptions of nationhood". *Nations and Nationalism*, 29(2): 562-578.
- Keillor, B. D., & Hult, G. Tomas M. (1999). "A five-country study of national identity: Implications for international marketing research and practice". *International Marketing Review*, 16(1): 65-84.
- Robert R; Benet-Martínez, McCrae, Jüri, Allik, David P, Schmitt (2007). "Verónica. The Geographic Distribution of Big Five Personality Traits: Patterns Nations". *Journal of Cross- and Profiles of Human Self-Description Across Cultural Psychology*, 38(2): 173-212.
- Sagiv, L., Roccas, S., & Hazan, O. (2012). "Identification with groups: The role of personality and context". *Journal of Personality*, 80(2): 345-374.
- Schmitt, D. P., Allik, J., McCrae, R. R., & Benet-Martínez, V. (2007). "The geographic distribution of Big Five personality traits: Patterns and profiles of human self-description across 56 nations". *Journal of cross-cultural psychology*, 38(2): 173-212
- Simonsen, K. B., & Bonikowski, B. (2020). "Is civic nationalism necessarily inclusive? Conceptions of nationhood and anti-Muslim attitudes in Europe". *European Journal of Political Research*, 59(1): 114-136.
- Skinner, J. (2006). "Modernist anthropology, ethnic tourism, and national identity: the contest for the commodification and consumption of St Patrick's Day, Montserrat. Tourism consumption and representation: narratives of place and self". *Wallingford UK: CABI*: 253-271
- Wright, M., Citrin, J., & Wand, J. (2012). "Alternative measures of American national identity: Implications for the civic-ethnic distinction". *Political Psychology*, 33(4): 469-482.
- Zmigrod, L., Eisenberg, I. W., Bissett, P. G., Robbins, T. W., & Poldrack, R. A. (2021). "The cognitive and perceptual correlates of ideological attitudes: A data-driven approach. Philosophical Transactions of the Royal Society". *Biological Sciences*, 376, 20200424: 1-14.
- Zmigrod, L., Rentfrow, P. J., & Robbins, T. W. (2018). "Cognitive underpinnings of nationalistic ideology in the context of Brexit". *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 115(19). E4532-E4540.